

«صلوات بر محمد و آل محمد» سز هدایت بندگان به سوی نور

وقتی مداومت ما بر ذکر سفارش شده «صلوات» موجب این می‌شود که خداوند مارا پیوسته از تاریکی خارج و به نور هدایت نماید، باید پی به این راز ببریم که این ذکر اکسیر بی‌نظیری است.

وقتی مداومت ما بر ذکر سفارش شده «صلوات» موجب این می‌شود که خداوند مارا پیوسته از تاریکی خارج و به نور هدایت نماید، باید پی به این راز ببریم که این ذکر اکسیر بی‌نظیری است.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه-سید محمود جوادی: امت پیامبر اکرم (ص) از صدر اسلام تا کنون برای پالایش روح خود همواره نیازمند ارتباط معنوی با پروردگار خویش بوده و هست تا از این طریق بتواند خود را در برابر تلاطم های دنیا مصون بدارد و در کنار آن نیز برای برطرف کردن نیازها و برآورده کردن حاجات دنیوی و اخروی خود از برکات مادی و معنوی فراوان این ارتباط معنوی نیز بهره مند شود.

این ارتباط معنوی صرفاً در نماز و یا سایر عبادتها و واجبات محدود نمی‌شود بلکه در کنار این واجبات می‌تواند پیوندی قوی و مبارک میان فرد مؤمن و پروردگار خویش رقم بزند که در سفارش رسول خدا و ائمه معصومین علیهم السلام به آن تاکید فراوان شده است.

گفته می‌شود در میان اذکار سفارش شده توسط پیامبر اکرم علیه و علی آله الصلاة و السلام هیچ ذکر افضل از «صلوات بر محمد و آل محمد» نیست. اجر و ثواب آن چنان زیاد و برکات آن دور از حد درک است که به فرموده امام صادق علیه السلام «در میزان، چیزی سنگین تر از صلوات بر محمد و آل محمد نیست».

با این حال اهل ذکر معتقدند سفارش رسول خدا بر مداومت امت آن حضرت به این ذکر نه از باب تلاش برای نمایش و عرضه کردن فضیلت فردی و شخصی پیامبر (ص) بلکه از باب تلاش برای سنگین کردن میزان اعمال بندگان الهی و پیروان ایشان است چراکه خداوند در میان سفارش به انجام همه اعمال صالح و واجبات، به روشنی در قرآن به بندگان (مؤمنان) سفارش می‌کند که بر پیامبرش صلوات بفرستند: «ان الله و ملائکته یصلون علی النبی، یا ایها الذین آمنوا صلوا علیه و سلموا تسلیما» (خدا و فرشتگانش بر پیامبر درود می‌فرستند، ای کسانی که ایمان آورده اید، بر او درود فرستید و سلام گوید و کاملاً تسلیم فرمان او باشید).

معنای لغوی صلوات

«صلاة» یا «صلوة» که در تعبیر متداول به معنای نماز و «صلوات» که به معنای ذکر صلوات است هردو دارای یک ریشه رفتاری و معنایی هستند و در ردیف دعا قرار دارند چراکه نماز نوعی دعا و ذکر و درخواست هدایت از خالق یکتاست و صلوات فرستادن مؤمنان بر پیامبر (ص) یعنی درخواست ما از خداوند برای بالا بردن منزلت و مقام رسول خدا و اهل بیت ایشان است که با این «دعای مستجاب» ثواب عظیمی را عاید خود می‌نمائیم و بوسیله اجابت این دعا توسط خداوند متعال، مقام و جایگاه پیامبر و اهل بیت آن حضرت رفیع تر می‌گردد و چه عملی بالاتر از این در میان سایر اعمال سراغ داریم که بنده ای دست به کاری بزند که چنین نتیجه ای در پی داشته باشد؟

از امام کاظم علیه السلام درباره معنای درود خدا و فرشتگان و مؤمنان در این آیه سوال شد، فرمود: درود فرستادن خدا، نوعی رحمت از جانب اوست و درود فرشتگان ستایشی است از آنها نسبت به رسول خدا و درود مؤمنان، دعایی است از آنها برای پیامبر.

در تفسیر فرمایش امام کاظم علیه السلام درباره صلوات اشاره ای در ادامه این مطلب خواهیم داشت که خداوند پیش از این در قرآن به آن اشاره ظریف و پر معنی دارد.

اهمیت ذکر صلوات

بنابرین اینگونه می‌نماید که اهمیت این سفارش در این است که مؤمنین به ارزشمند بودن بهای معنوی این عمل واقف شوند و از عملی که خداوند و ملائکه الهی آن را انجام می‌دهند تأسی جویند و به این توصیه گهربار الهی عمل نمایند تا

از برکات بی شمار این ذکر در حیات و ممات و آخرت خود بهره مند شوند.

مقام پیامبر آن قدر والا است که مورد صلوات خاصه حضرت خدای سبحان و تمامی فرشتگان قرار دارد و بهتر است مؤمنین نیز در این عمل خاص همنا و هماهنگ شوند. صلوات خداوند و ملائکه بر پیامبر (ص) این گونه است که مقام آن حضرت را لحظه به لحظه رفیع تر می سازد و این نشان از عشق معبود به این عبد حقیقی است، و ما مسلمانان به آن شهادت می دهیم: «اشهد ان محمداً عبده و رسوله» و به مقام عبودیت ایشان قبل از مقام رسالتش شهادت می دهیم.

همچنین درباره اهمیت فرستادن صلوات و سفارش به مداومت بر این ذکر، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: جبرئیل بر من نازل شد و گفت: خداوند متعال می فرماید: «من صلی علیک مره صلی الله و ملائکته علیه عشره» هر کس که بر تو صلوات بفرستد، من و فرشتگانم ده بار بر او صلوات می فرستیم. آن حضرت در جای دیگر فرمود: «البخیل من امتی، من اذا ذکرک عنده فلم یصلی علیّ»، بخیل امت من آن کسی است که وقتی نام من نزد او برده شود بر من صلوات نفرستد.

ذکری که ملائکه در محاسبه ثواب آن عاجزند

در جای دیگر نیز رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در تبیین ثواب بی حد و حصر صلوات اینگونه فرمودند: در معراج، ملکی را دیدم که هزار هزار دست دارد (یعنی یک میلیون) و هر دستی هزار انگشت دارد و هر انگشتی هزار هزار بند دارد. آن ملک گفت: من حساب دانه های قطرات باران را می دانم که چند تا در صحرا و چند دانه در دریا می بارد. تعداد قطرات باران را از ابتدای خلقت تا حال را می دانم، ولی حسابی است که من از محاسبه آن عاجزم. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: چیست؟ عرض کرد: هرگاه جماعتی از امت تو با هم باشند و با هم بر تو صلوات بفرستند، من از محاسبه ثواب صلوات عاجزم.

استیجاب دعا با ذکر صلوات

در بعضی از روایات تصریح شده است که برای استیجاب دعا، آن را با صلوات بر محمد و آل محمد آغاز کنید، زیرا صلوات بر محمد و آل محمد همواره مستجاب است، و خداوند کریم تر از آن است که دعای اول را مستجاب کند و دعای دوم را مستجاب ننماید. از امیرالمؤمنین (علیه السلام) نقل شده است که فرمود: «اذا کانت لک الی الله سبحانه حاجه فابء بمسأله الصلوه علی النبی (ص) ثم سل حاجتک، فان الله اکرم من ان یسأل حاجتین، فیکفی احداهما و یمنع الاخری.»

در روایات دیگری آمده است که دعائیان را با صلوات شروع و با آن ختم کنید، تا دعای شما بین دو دعای مقبول واقع شود و مستجاب گردد، زیرا خدا کریم تر از آن است که اول و آخر دعاء را مستجاب کند و وسط آن را مستجاب ننماید.

ذکر مبارک صلوات بر محمد و آل ایشان حجاب بر انداز است. گاه رفتار، کردار و نیت نادرست بندگان، حجاب بین خلق و حق تعالی می گردد که با ذکر صلوات آن حجاب از بین برداشته شده و دعاء به جانب او صعود می کند.

از حضرت امام صادق (علیه السلام) گزارش شده است که: «لا یزال الدعاء مَحْجُوباً حَتَّى یُصَلَّى عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ» پیوسته دعاء بر حجابی مستور است تا که بر محمد و آل او درود فرستاده شود.

از همان امام همام نقل شده که فرمود: «من کانت له الی الله عزوجل حاجه، فلیبء بالصلوه علی محمد و آله، ثم یسئل حاجته، ثم یختم بالصلوه علی محمد و آل محمد؛ فان الله عزوجل اکرم من ان یقبل الطرفین و یدع الوسط، اذا کانت الصلوه علی محمد و آل محمد لا یحجب عنه» کسی که نیاز و حاجتی به خداوند داشته باشد پس به صلوات بر محمد و آل او شروع کند، سپس از او حاجت بطلبد، و بعد از آن دعاء با صلواتی بر محمد و آل او برنامه را پایان برد، البته خداوند متعال گرامی تر از آن است که دو طرف را قبول ولی بخش میانی نیایش را رد کند. همین که صلوات بر محمد و آل او فرستاده شد دیگر دعاء محجوب نخواهد ماند.

صلوات بفرستید تا خداوند و ملائکه بر شما صلوات بفرستند

وقتی پیامبر اکرم (ص) می فرماید: هرگاه بر ایشان صلوات می فرستیم خداوند و فرشتگانش نیز بر ما صلوات می فرستند، سوال بزرگ در ذهن ما این گونه شکل می گیرد که صلوات خداوند و ملائکه ایشان بر ما (صلوات فرستادگان)

چگونه است؟ خداوند پاسخ این سوال را پیشتر در قرآن فرموده: «هو الذی یصلی علیکم و ملائکته لیخرجکم من الظلمات الی النور و کان بالمومنین رحیماً». یعنی خداوند و ملائکه بر شما صلوات می فرستند تا شما را از تاریکی ها خارج و به سوی نور هدایت کنند.

چه داد و ستد تضمین شده و پر سودی است این صلوات که بوسیله آن خود را مورد توجه ویژه و عنایت خاص خدا و فرشتگانش قرار می دهیم و چه بجا فرمود حضرت آیت الله بهجت که «گشتیم و گشتیم، ذکر بالآخر از صلوات بر محمد و آل محمد پیدا نکردیم».

لطف پیامبر به فرستنده صلوات در زمان حیات ایشان و پس از وفات

ابو سعید خدری می گوید: عمار یاسر به پیامبر صلی الله علیه و آله گفت: دوست دارم تا به قدر عمر نوح در میان ما زندگی کنی! پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: ای عمار! زندگی من در میان شما برای شما خیر است و فوت من نیز شر نخواهد بود؛ چرا که در حال حیات من، پیش من می آید و عرض حال می کنید و من هم از خدا برای شما طلب غفران می کنم؛ ولی پس از وفات من، صلوات بفرستید؛ زیرا اسم های شما، پدر و مادران تان و اقوام تان بر من عرضه خواهد شد، اگر در آن اسامی، اعمال نیک شما ضبط شده باشد، خدا را سپاس می گویم و اگر غیر آن باشد از خداوند متعال برای شما، طلب غفران از گناهان شما را دارم.

صلوات بترأء (ناقص) نفرستیم

صلوات بر پیامبر و آل ایشان چنان از اهمیت بالایی برخوردار است که رسول خدا (ص) فرمود: «من صلی صلاة لم یصل فیها علی ولا علی اهل بیتی لم تقبل صلاته»، هرکس نماز بخواند و در نمازش (تشهد) بر من و اهل بیت صلوات نفرستد، نماز او مقبول درگاه خداوند واقع نمی شود. آن حضرت همچنین فرمودند: «لا تصلوا علی الصلاه البترأء» بر من صلوات بترأء نفرستید. از ایشان پرسیدند «صلوات بترأء» چیست؟ فرمود: صلوات بترأء صلواتی است که مرا در آن یاد می کنند و نامی از اهل بیت در آن نمی برند «صلی الله علیه و سلم»، همان صلواتی که متأسفانه بسیاری از اهل عامه عادت به آن دارند.

صلوات، مهر تأیید نماز

در این زمینه رئیس مذهب شافعی شعری سروده است که در ابیات آن به این موضوع اشاره می کند:

«یا آل بیت رسول الله حبکم&hellip فرض من الله فی القرآن انزله

یکفیکم من عظیم الفخر انکم.. من لم یصلی علیکم لاصلاة له»

ای اهل بیت پیامبر (ص) محبت شما دستور الهی است که در قرآن به آن سفارش شده است، فخری بالاتر از این نیست که هرکس بر شما (اهل بیت) صلوات نفرستد، نماز او پذیرفته نیست.

جان کلام

وقتی مداومت ما بر ذکر سفارش شده «صلوات» موجب این می شود که خداوند ما را پیوسته از تاریکی خارج و به نور هدایت نماید، باید پی به این راز ببریم که این ذکر اکسیر بی نظیری است که ما را به سوی رستگاری و سعادت هدایت می کند. ذکر که سه اصل توحید، نبوت و امامت را یکجا در کنار هم جمع کرده تا به دعایی لاهوتی و ناسوتی تبدیل شود و منزلت رسول اعظم و خاندان ایشان را لحظه به لحظه بالا و بالاتر ببرد.